

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Цветана Александрова Стоянова - катедра „Управление”, УНСС – София, научна специалност „Социално управление“, професионално направление 3.7. Администрация и управление

Върху: научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор, по професионално направление 3.7. Администрация и управление (управление на виртуални екипи) обявен в ДВ бр. 38/20.05.2022 г., с кандидат **доц. д-р Кристиян Стоянов Хаджиев**

Рецензията е изготвена съобразно Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагането на този закон и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

За участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” доц. д-р Кристиян Хаджиев представя самооценка и доказателства, които са в пълно съответствие с разпоредбите на националното законодателство и с нормативните документи на НБУ. Кандидатът е изпълнил минималните изисквания към научната и преподавателската дейност за област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, определени от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, както и изискванията на Наредба за развитието на академичния състав на НБУ, на които трябва да отговарят кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“.

Точките по всички показатели надвишават минималния брой точки, а по някои групи показатели надвишението е значително. Доц. д-р Кристиян Хаджиев е магистър по Международен туризъм от УНСС, придобил е образователната и научна степен „доктор” към Висшата атестационна комисия в научната специалност 05.02.20 „Социално управление“, което се удостоверява с Диплома № 33037/06.04.2009 г., утвърдена с Протокол № 2/03.02.2009 г. и има диплома за доктор на НБУ в Магистърски факултет №18 от 2004 г.

Монографията, която доц. Хаджиев представя – „Управление на виртуални екипи (теория и методология)“, ISBN 978-619-233-160-3 е в обем от 407 стр. и е рецензирана от проф. д.ик.н. Асен Ковачев и проф. д-р Галина Куртева.

По различните групи показатели кандидатът е представил доказателства, чрез които могат да се потвърдят следните точки:

- Група Г „Допълнителни научни публикации“ – 366,4 т. при изискуеми 200 т.;

Издание 3.0/03.12.2018 г.	В сила от 12.12.2018 г.	Стр. 1 от 4
<i>Документът е собственост на НБУ! Принтирани и електронни копия, извън посочените в таблицата за контролирани екземпляри на този документ, са неконтролирани. При съмнение, преди ползване, провери за актуалност на версията в Списъка на вътрешните нормативни актове на НБУ.</i>		

- Група Д „Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и в нереферирани списания с научно рецензиране“ – 580 т. при изискуеми 100 т.;
- Група Е „Участие/ ръководство на научни проекти“ – представени са доказателства за 250,6 т. при минимум 100 т.;
- Група Ж – 150 т. при изискуеми 70 т.;
- Група З – 120 т. при изискуеми 70 т.;
- Група И – 90 т. при изискуеми 70 т.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Темата на монографията „Управление на виртуални екипи (теория и методология)“ е изключително актуална, още повече, че в последните две години ръководствата на фирмите бяха принудени до голяма степен да работят чрез виртуални екипи. В нея се идентифицират ключовите предпоставки, закономерности, механизми и процеси, свързани с проектирането и функционирането на високо ефективни виртуални екипи.

Акцент се поставя и върху начините за постигане на баланс и сработване между членовете на екипа. Изследват се ключовите организационни предпоставки и елементи, свързани с проектирането и функционирането на високо ефективни виртуални екипи от структурна, управленска и процесна гледна точка.

Анализират се основните характеристики и свойства на виртуалните екипи (входни елементи), факторите за ефективно функциониране (социално-емоционални, технологични и управленски процеси) и непосредствените резултати от дейността на виртуалните екипи на базата на съвременните интеграционни модели по схемата „вход-процес-изход“. Прецизират се индикаторите за екипна ефективност.

Изследват се многостранните връзки в най-цитираните през последните 20 години интегративни модели не само на входа, но и в процеса на взаимодействие, както и начините за постигане на баланс и сработване между членовете на екипа. Обосновава се нов концептуален интегративен модел за ефективност на виртуалните екипи. Той е своеобразен синтез на съществуващите теоретични модели. В матрицата на модела „вход-процес-изход“ се предлага различен начин за преобразуване на входните и изходни фактори в работещи процеси, което е много по-сложно за постигане във виртуална екипна среда, отколкото в традиционната

йерархична структура. Целта е да се намери обща теоретична и методологична основа, която да обединява фундаменталните модели за ефективност на виртуалните екипи.

Извежда се твърдението, че способността на виртуалните екипи да се адаптират към нови начини на работа е една от ключовите детерминанти на ефективната екипна дейност. В тази посока правилно се изтъква ролята на лидера за успех на подобни екипи, тъй като той трябва да проектира обучението във виртуалните структури и чрез своето поведение да създаде среда на психологическа сигурност, мотивация за придобиване на нови умения и компетентност.

Направеният теоретичен обзор, разработената обща теоретична и методологична основа, която да обединява фундаменталните концепции за ефективност на виртуалните екипи и аргументирания нов интегративен модел, който получава конкретни измерения ми дава основание да заключа, че представеният монографичен труд има характер на самостоятелно и завършено изследване. Приносните моменти, които се открояват са в следните направления:

- Теоретичен синтез на модели за управление и ефективност на виртуалните екипи (ВЕ);
- Разработения нов концептуален интегративен модел за ефективност на ВЕ;
- Създадената методология за изграждане на ефективни ВЕ;
- Разработения нов технологичен ред за апробиране на предложената методология в практиката.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „доцент“.

В самооценката и доказателствените материали доц. Хаджиев е представил публикации след назначаването на академичната длъжност „доцент“, чийто сбор възлиза на 366,4 т. при изискуеми 200 т. по група показатели Г.

През 2000 г. кандидатът е публикувал книга (Проектиране на високо съвършени организации. София: ИК Люрен, 224 с., ISBN 954-568-062-8, Рецензент: проф. д.ик.н. Камен Каменов) на базата на дисертационния си труд, който е актуализиран.

Доц. д-р Кристиян Хаджиев е представил и 1 колективна монография, 4 студии (1 на английски), 26 статии и доклади в научни сборници и периодични издания, 6 от които са на чужд език. Съдържателният анализ на представената по конкурса научна продукция на кандидатът за професор показва, че е в областта на обявения конкурс, че е актуална и че е значима за науката, практиката и образованието. Публикациите са свързани с изучаването на широк кръг от въпроси от управлението на организациите – човешки ресурси, лидерски стилове, управленски решения,

фирмена култура и др. Научните и научно-приложни приноси в тези публикации са свързани със следното:

- Изследване на основните теоретични модели и идентифициране на ключовите организационни предпоставки, закономерности и процеси, свързани с проектирането и функционирането на **високо ефективни** виртуални екипи (ВЕ) от структурна, управленска и процесна гледна точка. Анализ на основните характеристики и свойства на виртуалните екипи (входни елементи), факторите за ефективно функциониране (социално-емоционални, технологични, работни и управленски процеси) и непосредствените резултати от дейността на виртуалните екипи на базата на съвременните интеграционни модели по схемата „вход-процес-изход“. Разработване на нов интегративен **модел за ефективност на ВЕ**. Прецизиране на индикаторите за екипна ефективност и анализ на факторите, които влияят върху непосредствените резултати. Детайлно изследване на многостранните връзки в модела не само на входа, но и в процеса на взаимодействие, както и начините за постигане на баланс и сработване на членовете на екипа. Разработване на обща теоретична и методологична основа, която да обединява фундаменталните ВЕ-модели. Прецизиране на специфичните изисквания, свързани с процеса на целеполагане във ВЕ.
- Изследване на **специфичните измерения** (характерни особености) на лидерството във виртуална екипна среда. Извеждане на аргументи, които подчертават стратегическата роля на е-лидерството, като феномен на груповата динамика. Анализирание на новите (интегративни) подходи към лидерството, новата парадигма през призмата на лидерските роли. Идентифициране на зависимости свързани с фазите, през които преминава изграждането на екипа и ситуационните лидерски модели.
- В резултат на изследване, анализ и обобщаване са конкретизирани и доразвити **теоретико-методологическите характеристики на управлението на проекти и неговите практически измерения**, като *ефикасен инструмент (ново генерално управление)*, чрез който организациите отговарят на промяната, развиват своя иновационен капацитет и конкурентноспособност.
- Разкриват се тенденциите в развитието на съвременните организации и се предлагат нови решения за въвеждане на планираната промяна в българските социо-културни условия и установяването на устойчивост на управленският процес.

3. Цитиране от други автори.

Представените за участие в конкурса за академичната длъжност „професор“ публикации на доц. Хаджиев са цитирани в монографии и колективни томове с научно рецензиране и в списания с научно рецензиране (установени са общо 69 цитирания).

Считам, че научната продукция е с високо научно качество, представена в авторитетни издания и достъпна за широката аудитория. Тематиката на научната продукция е насочена към конкретни въпроси на науката и практиката и има съвременно научно и приложно значение.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката

Доц. д-р Кристиян Хаджиев има участие в 8 национални научни и изследователски проекта. Считам, че кандидатът има безспорен потенциал да разшири участието си в изследователски проекти в европейското научно пространство като ръководител, както и да продължи усилията си по интеграция на изследователската си работа със съвременните аспекти на учебно-преподавателската дейност.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.

Доц. д-р Кристиян Хаджиев е разработил 20 учебни курса за обучение на студенти – 10 в бакалавърската програма по „Управление на бизнеса и предприемачеството“, 7 в Магистърската програма по „Бизнес администрация“ (редовна и дистанционна форма на обучение) и 3 за МП „Мениджмънт на туристическия бизнес“ и МП „Управление на луксозното хотелиерство“ – в редовна форма на обучение. Има и 5 курса на чужд език. Курсовете ежегодно се актуализират в електронния обучителен модул "Moodle – НБУ". Изпълнил е аудиторната и извън-аудиторна заетост. Има 4 издадени учебника на хартиен носител и 2 в "Moodle – НБУ". Той е комуникативна личност и в преподавателската си дейност работи успешно със студентите. Доказателство са проектът под егидата на посланика на Швейцария “Интернационализиране на учебните практики чрез алтернативни дидактични средства” (30 студенти), 2015-2022 академично наставничество в рамките на проект “Студентски практики” фаза 1 и 2, проект съвмесно с Виенския икономически форум за студенти от специалност Управление на бизнеса и предприемачеството“, Майсторския клас - Софийско бизнес училище (СБУ) с присъдени 10 стипендии на студенти и др. От справката в е-преподавател е видно, че доц. д-р Кристиян Хаджиев има научно ръководство на 21 студента, 17 рецензии и участие в различни комисии – 280 пъти. Обезпечил е стажове за студенти от

департамента във водещи компании. Осигурил е участия на студентите от БП „Управление на бизнеса и предприемачеството“ в изданията на: XIX, XX, XXI, XXII Международен панаир на УТФ ТФ ФЕСТ 2020 „Млад предприемач“, Пловдив.

2. Работа с Еразъм-студенти.

Доц. д-р Кристиян Хаджиев е работил с еразъм студенти по магистърската програма „Икономика и управление на устойчивото развитие“

3. Оценки от анкетите на студентите.

Както е видно от справката от Центъра за качество и оценяване преподавателската дейност на доц. д-р Хаджиев е оценена от студентите отлично. Средната оценка за удовлетвореността им от курсовете пре последните 10 семестъра е 4,53 от 5. Оценката на студентите е доказателство за неговите знания, компетентност и преподавателски умения.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Доц. д-р Кристиян Хаджиев е ръководител на Департамент „Администрация и управление“ от 2012 година. Бил е заместник-председател на ФС на ФДЕНО от 2018/2019. Има участия в:

- заседания на Академичен Съвет на НБУ.
- заседания на Факултетните съвети на ФДЕНО и МФ.
- комисия за оценяване на годишната основна заетост на преподавателите на трудов договор към МФ.
- работата на програмния съвет по стратегически въпроси в качеството на Ръководител на Департамента.
- комисия по разглеждане на проекти по фонд „Учебни програми“ към ФДЕНО.
- комисия по преглед на документи по обявени конкурси за АД;

В качеството на Ръководител на департамент „Бизнес администрация“/„Администрация и управление“ – създава и развива екип с научноизследователски фокус в областта на корпоративното управление, иновационния мениджмънт, публичната администрация, туризма, хотелиерството и европейските транспортни политики, институционалния опит и трайните тенденции на развитие в страните – членки на ЕС. Научноизследователската дейност е базирана върху съвременните теоретични системи на институционалната икономика и управление и създава научни продукти в областта на бизнеса и администрацията, съобразени с българските особености на институционалната среда и структура.

Ръководител на екипа създава една от най-успешните програми в НБУ - БП “Управление на бизнеса и предприемачество” – РО и ДО, правопреемник на бакалавърска програма по „Бизнес администрация“.

Член на екипа създава МП “Бизнес администрация” РО и ДО.

Ръководител и член на екипа в акредитацията към НАОА на програмите към Департамент “Бизнес администрация”/ “Администрация и управление” в две професионални направления 3.7 и 3.9 през всички акредитационни периоди от 2002 г. до 2021.

2. Обществена активност.

В периода 2013-2015 г. е участвал в разработването на проект за създаване и трансформиране на УПИЗ „Лаборатория за управление на риска” в сдружение с нестопанска цел „Център за анализи и управление на рискове” (ЦАУР). Целта му е била да се консолидира научният потенциал на четири департамента („Бизнес администрация”, „Икономика”, „Политически науки” и „Национална и международна сигурност”) и да се изгради капацитет за предоставяне на консултантски услуги и експертиза в областта на риск мениджмънта. Учредител и член на управителния съвет на Центъра. През 2013 г. е участвал в екипа по проекта “Бизнес инкубатор”, съвместно с БЧК. Главна цел е била да позволи на маргинализирани хора, желаещи да стартират собствен бизнес, да развият личните си и професионални качества с цел подобряване на социалния си статус като навлязат на пазара на труда чрез създаване на собствени независими работни стратегии. Член е на редакционната колегия на списание „Икономическа мисъл“, Институт за икономически изследвания при БАН от 2018 г. Член на Редакционен съвет: Годишник на Департамент „Администрация и управление от 2015 г. Член на редакционната колегия на „Методология, интердисциплинарност, анализи, стратегии” (Серия „Лидерство, общество, стратегически визии“ – периодично издание на Департамент „Администрация и управление” при НБУ). Бил е Председател/Заместник-председател на научен и организационен комитет на 9 международни и национални научни конференции. Модератор в общоуниверситетския научен семинар „Дипломатът на 21 век“/“Getting to Know diplomacy and diplomats” (Да разбираме дипломатията и дипломатите)“, който се провежда под егидата на Н. Пр. Стефано Балди, посланик на Република Италия в София и д-р Георги Текев, Изпълнителен директор на НБУ (2018-2020).

3. Привличане на студенти в програмата.

Доц. К. Хаджиев е участвал в проект за оценка въздействието на кризата COVID-19 върху кандидат-студентската кампания и анализ на детерминантите на записването за следващ семестър и годишния прием в програмите на НБУ – 2020, фаза 1 и фаза 2.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Познавам доц. д-р Кристиян Хаджиев поради факта, че професионалните ни интереси са в едни и същи научни области и сме имали възможност да обменяме идеи на различни форуми и участия в научни журита. Личните ми впечатления от научноизследователската, преподавателската и обществената му дейност са изцяло положителни. Той е задълбочен изследовател, ерудиран преподавател, има активни професионални контакти с практиката.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам критични бележки към материалите, представени от доц. д-р Кристиян Хаджиев. Препоръчвам да продължи проучванията си в областта на виртуалните екипи, като към досегашните изследвания да добави и оценка на въздействието на COVID-19 върху тяхната работа. Считам, че кандидатът има безспорен потенциал за участие в изследователски проекти в европейското научно пространство и има знания да разшири изследванията си в областта на управление на проекти, евристични методи и управленски решения и стратегическо мислене.

Заклучение

Кандидатурата на *доц. д-р Кристиян Стоянов Хаджиев* за академичната длъжност „професор“ отговаря напълно на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ. Научните публикации на кандидата по конкурса съдържат важни теоретични, методологически и практико-приложни приноси, които са плод на негови лични научни търсения и доразвиват управленската наука.

На тези основания изказвам положителната си оценка към представената кандидатура и заявявам, че ще подкрепя категорично заемането от *доц. д-р Кристиян Стоянов Хаджиев* на академичната длъжност “професор” в НБУ по професионално направление 3.7. Администрация и управление (управление на виртуални екипи).

07.09.2022г.

Проф. д-р Цветана Стоянова:

София

/...../